

Datum: 22-11-2024

Volgnummer: 2024-2025/02

Kamer - Commissie Binnenlandse Zaken, Veiligheid, Migratie en Bestuurszaken

Hou rekening met kinderrechten bij het garanderen van de veiligheid in recreatiedomeinen

België wil werk maken van de aanpak van “amokmakers” in recreatiedomeinen. Elk jaar hebben provincies en lokale besturen te maken met overlast door gedrag van bezoekers in de recreatiedomeinen op hun grondgebied. Sommige bezoekers van deze domeinen, vaak jongeren, bezorgen zware overlast, zoals verbale en fysieke agressie, en vechtpartijen. Het ‘wetsvoorstel betreffende de veiligheid in recreatiedomeinen’ van 28 augustus 2024 wil paal en perk stellen aan deze overlast.

Omdat het wetsvoorstel raakt aan kinderrechten vroeg de Commissie Binnenlandse Zaken van de Kamer schriftelijk advies aan het Kinderrechtencommissariaat. Ook andere mensenrechteninstanties zoals het Federaal Instituut voor de bescherming en de bevordering van de Rechten van de Mens en de Liga voor Mensenrechten werden gevraagd advies uit te brengen over dit onderwerp.

In dit advies legt het Kinderrechtencommissariaat het wetsvoorstel naast het Kinderrechtenverdrag en gerelateerde Algemene Commentaren van het VN-Kinderrechtencomité.

We concluderen dat het wetsvoorstel indruist tegen de rechten van minderjarigen, en adviseren om die reden negatief.

Het is legitiem om publieke veiligheid na te streven en stappen te zetten om deze veiligheid te garanderen, stelt het VN-Kinderrechtencomité in zijn Algemene Commentaar n° 24.

Maar verdragsstaten moeten hierbij altijd de rechten en de waardigheid van het kind respecteren.¹ Bovendien kunnen minderjarigen niet worden beschouwd als volwassenen, en **hebben ze recht op een kindspecifieke aanpak**. Het Jeugddelinquentierecht voorziet in aangepaste regelgeving om minderjarigen te sanctioneren, ook bij de zware overlast zoals ze werd gedefinieerd in het wetsvoorstel. Aangepaste sancties voor jongeren moeten steeds constructief zijn.

- Tegen zware gevallen van overlast in recreatiedomeinen, veroorzaakt door minderjarigen, moet worden opgetreden. Maar een sanctie in de vorm van een administratief domeinverbod van 3 maanden tot 5 jaar voor minderjarigen vanaf 14 jaar, opgelegd door een door de Koning aangestelde ambtenaar is een brug te ver. Het druist in tegen verschillende kinderrechten.

¹ Committee on the Rights of the Child, General comment No. 24 (2019) on children’s rights in the child justice system.
<https://www.ohchr.org/en/documents/general-comments-and-recommendations/general-comment-no-24-2019-childrens-rights-child>.

- Bovendien is het opleggen van een nationaal domeinverbod niet proportioneel, elke situatie moet individueel worden beoordeeld.
- Het wetsvoorstel zet niet in op preventie, dit in tegenstelling tot de eerdere wetsvoorstellen.² Dat is een bijzonder grote gemiste kans, nu het Kinderrechtencommissariaat vaststelt dat good practices aantonen dat een afdwingbaar preventief kader wel degelijk de oplossing blijkt voor overlast.

1. Het wetsvoorstel in een notendop

Het 'wetsvoorstel betreffende veiligheid in recreatiedomeinen' van 28 augustus 2024³ heeft de ambitie om ernstige situaties van overlast in recreatiedomeinen aan te pakken. Het is nauw verwant met het wetsvoorstel van 15 juni 2023 over de veiligheid in recreatiedomeinen, dat niet werd goedgekeurd.⁴ Delen van de tekst werden in dit nieuwe wetsvoorstel integraal overgenomen. Het preventieve luik is merkwaardig genoeg weggefallen.

1.1. Een administratief domeinverbod van 3 maanden tot 5 jaar voor jongeren vanaf veertien jaar

Het voorstel bevat de bepaling dat stelt dat een minderjarige boven de veertien jaar op het moment van de feiten een administratieve sanctie van een domeinverbod⁵ van 3 maanden tot 5 jaar (artikel 13) kan opgelegd krijgen, als die minderjarige:

- zonder gerechtvaardigde reden, in het recreatiedomein één of meerdere voorwerpen gooit of schiet (artikel 5), of in de perimeter van het recreatiedomein⁶ één of meerdere voorwerpen gooit of schiet naar roerende of onroerende goederen of naar één of meer personen die zich in of buiten de perimeter bevinden (artikel 6),
- het recreatiedomein of de perimeter onrechtmatig betreedt, en met onrechtmatig bedoelt de wetgever: in overtreding van een administratief of gerechtelijk domeinverbod of perimenterverbod, tenzij de minderjarige een gerechtvaardigde reden heeft om zich in de perimeter te begeven (artikel 7),
- de richtlijnen of bevelen niet opvolgt van de bewakingsagent of interne veiligheidsdienst (artikel 8),
- in het recreatiedomein of in de perimeter bewust zijn materiële hulp aanreikt bij het onrechtmatig betreden van het recreatiedomein of de perimeter (artikel 9),
- in het recreatiedomein of in de perimeter⁷, alleen of in groep, aanzet tot slagen of verwondingen, haat of woede ten aanzien van één of meerdere personen (artikel 10 en 11).

De bovenstaande feiten worden bij **proces-verbaal vastgesteld door een politieambtenaar** (artikel 14). In eerste instantie krijgen de **magistraten van het jeugdparket** de kans om de feiten naar zich toe te trekken en zijn zij aan zet om al dan niet een vervolging in te stellen in het kader van de jeugdbeschermingswet van 8 april 1965 (toelichting artikel 12).

Het parket krijgt van de wetgever één maand tijd om de door de Koning aangestelde ambtenaar daarover in te lichten (artikel 26).

² Zie hiervoor

³ Parl.St. 56 0173/001

⁴ Parl.St. 3434/001

⁵ De toelichting van artikel 17 stelt dat het domeinverbod van toepassing is op alle recreatiedomeinen in het land.

⁶ De perimeter is maximaal 5 km vanaf de buitenomheining van het recreatiedomein (artikel 2), en de minderjarige begeeft zich in de perimeter omwille van een bezoek aan een recreatiedomein (artikel 11).

⁷ De minderjarige begeeft zich in de perimeter omwille van een bezoek aan het recreatiedomein.

Geeft het parket geen gevolg aan de feiten of reageert de procureur niet (tijdig) dan verliest hij elke mogelijkheid om tot strafrechtelijke vervolging over te gaan en kan de **administratieve procedure** voor een administratief domeinverbod **worden opgestart**. Het is de door de Koning aangestelde ambtenaar die beslist om de administratieve procedure op te starten.

Eerst krijgt de minderjarige, zijn vader, moeder, voogden of de personen die het gezag over hem uitoefenen een aangetekende brief. Daarin worden de feiten beschreven, er zit een afschrift van het proces-verbaal bij, er staat dat ze het dossier mogen consulteren en er wordt gevraagd of de minderjarige zich mondeling komt verdedigen en dit in het bijzijn van een advocaat. Mocht de minderjarige geen advocaat hebben dan wordt er hem één toegewezen (artikel 16).

Na afloop van de mondelinge verdediging beslist de door de Koning aangestelde ambtenaar om al dan niet een administratieve sanctie van een domeinverbod aan de minderjarige op te leggen (artikel 17), dat hij per aangetekende brief laat weten aan de minderjarige en zijn vader, moeder, voogden of de personen die het gezag over hem uitoefenen.

De minderjarige kan hier tegen in beroep gaan bij de jeugdrechtbank. Tegen de beslissing van de jeugdrechtbank kan geen hoger beroep worden ingesteld.

De politieambtenaar kan ook **een onmiddellijk domeinverbod opleggen als “beveiligingsmaatregel”**, (art. 32) en dit voor een periode van maximaal 3 maanden.

1.2. De gemiste kans: het preventieve luik voorzien in de eerdere wetsvoorstellen valt volledig weg

Het Kinderrechtencommissariaat is erg verbaasd om vast te stellen dat het preventieve luik, dat wel in eerdere voorstellen stond, niet langer in de huidige tekst staat.

Het voorstel van 15 juni 2023 voorzag een preventief luik **dat inzoomde op een verplicht veiligheidsbeleid voor de overheid die een recreatiedomein uitbaat**. Het stelde dat er een duidelijk huishoudelijk reglement moest komen dat blijvend aan de bezoekers werd meegedeeld (artikel 3), en dat mannelijke en vrouwelijke stewards moesten worden aangeworven (artikel 4) die preventief optreden in elke situatie die de openbare orde kan bedreigen. De stewards horen de bezoekers te ontvangen en te begeleiden. Ze moeten alle nuttige informatie over het recreatiedomein aan de bezoekers verstrekken (artikel 8). Ze kunnen bezoekers en hun bagage oppervlakkig controleren en vragen om gevaarlijke voorwerpen af te geven. Ze kunnen de toegang tot het recreatiedomein ontzeggen als de bezoeker het voorwerp niet wil afgeven of als de bezoeker een domeinverbod heeft (artikel 7). Ze controleren of de bezoekers het huishoudelijke reglement naleven, lichten de hulp- en politiediensten daarover in, en nemen alle passende maatregelen in afwachting van het optreden van de hulp- en veiligheidsdiensten (artikel 8). Dergelijk preventiebeleid is absoluut noodzakelijk, en helpt in de bestrijding van overlast.

2. Garandeer de veiligheid in recreatiedomeinen vanuit kinderrechten

Minderjarigen die als misdrijf omschreven feiten begaan of jeugddelicten, stellen soms fout gedrag en, in het geval van de recreatiedomeinen, bezorgden minderjarigen voorbij zomers soms zware overlast, zoals verbale en fysieke agressie, en vechtpartijen.

Evident moet dit gedrag worden aangepakt, want ook overlast gepleegd door jongeren raakt aan kinderen en jongeren. Door het gedrag van enkelingen wordt de vrijetijdsbeleving van kinderen geraakt en bemoeilijkt, en dat kan niet worden aanvaard. Niet in recreatiedomeinen, niet in openbare zwembaden, niet in de jeugdbeweging, nergens.

2.1. Het Kinderrechtenverdrag legt aan de wetgever een preventieve en kind-specifieke aanpak van zware overlast op

2.1.1. De noodzaak tot kindspecifieke aanpak zit vervat in artikel 40 Kinderrechtenverdrag

Het antwoord van de wetgever op gedrag van kinderen en jongeren dat niet getolereerd kan worden moet wel kind specifiek zijn, zo stelt het Kinderrechtenverdrag expliciet.

Verdragsstaten, en België heeft het Kinderrechtenverdrag ondertekend en geratificeerd, moeten wetten, procedures, autoriteiten en instellingen bevorderen **die specifiek en in het bijzonder voor jeugddelinquentie bedoeld zijn.**

Artikel 40 Kinderrechtenverdrag stelt dat er een verscheidenheid moet zijn aan opgelegde maatregelen voor minderjarigen. De maatregelen mogen het welzijn van minderjarigen niet schaden en **moeten in verhouding staan tot het strafbare feit, de context en de leeftijd van de minderjarige.**

De maatregelen mogen geen afbreuk doen aan de eigenwaarde van het kind, horen constructief te zijn en eerbied voor de rechten van anderen in de samenleving bij het kind te bevorderen.

Vervolgens stelt artikel 40, als een minderjarige verdacht of vervolgd wordt voor het begaan van een als misdrijf omschreven feit, dan:

- is de minderjarige onschuldig tot dat de schuld volgens de wet bewezen is,
- wordt hij onmiddellijk geïnformeerd over datgene waarvan hij beschuldigd wordt,
- krijgt hij voor zijn verdediging passende bijstand,
- beslist een rechterlijke of onafhankelijke autoriteit over de zaak en dit overeenkomstig de wet,
- mag hij niet gedwongen worden om een getuigenis af te leggen of schuld te bekennen en kan hij getuigen oproepen en (doen) ondervragen,
- is hoger beroep mogelijk bij een rechterlijke of onafhankelijke autoriteit,
- is de bijstand kosteloos en krijgt hij een tolk wanneer nodig,
- wordt zijn privéleven gerespecteerd.

Op basis van artikel 40 van het Kinderrechtenverdrag verwachten we in het wetsvoorstel te lezen dat de sancties opgelegd worden door een minderjarigen-specifieke onafhankelijke, rechterlijke autoriteit.

Dat de sancties en de daaraan gekoppelde maatregelen constructief zijn en kindspecifiek.

Dat ze in verhouding staan met het strafbare feit en de context van de minderjarige. Dat de wet duidelijk omschrijft waarvoor de minderjarige gesanctioneerd wordt. En dat de minderjarige kan rekenen op alle nodige rechtswaarborgen.

2.1.2. Preventieve luik is noodzakelijk

Verdragsstaten moeten ook preventief te werk gaan en een beleid voeren dat inzet op het voorkomen van jeugddelinquentie, stelt het VN-Kinderrechtencomité in zijn Algemene Commentaar n° 24 over 'children's rights in the child justice system'⁸.

Niettegenstaande een enquête bij domeinbeheerders en burgemeesters in 2022 aantoonde dat domeinbeheerders die preventieve maatregelen nemen een daling van overlast in hun domein vaststellen⁹, voorziet het wetsvoorstel niet in een afdwingbaar preventief kader.

Dat is een bijzonder grote gemiste kans, nu het Kinderrechtencommissariaat vaststelt dat doorgedreven preventie veel vruchten afwerpt, waardoor de vraag zich stelt **of het scheppen van een dergelijk repressief kader noodzakelijk is**.

Zo pakte de gouverneur van Oost-Vlaanderen recent uit met een doorgedreven plan van samenwerking tussen lokale autoriteiten en federale diensten om de overlast aan te pakken.¹⁰ Maatregelen omvatten strengere toegangsregels, zoals toegangsverboden voor overtreders en het opzetten van specifieke regels binnen recreatiegebieden.

In Oost-Vlaanderen wordt nauw samengewerkt met politie en parket, en bij ernstige incidenten wordt er zelfs crisioverleg gehouden.

De gouverneur van Oost-Vlaanderen heeft een aantal gerichte tools en methodieken ontwikkeld om de overlast in recreatiedomeinen effectief aan te pakken en te monitoren. **Deze tools richten zich op zowel preventieve als repressieve maatregelen** en zijn ontworpen om lokale besturen, politie, en parket te ondersteunen bij het snel signaleren en oplossen van problemen.

Enkele belangrijke tools en hulpmiddelen zijn:

- Meldingstools (IDF en ODF): Deze tools maken het mogelijk om incidenten en overtredingen in recreatiegebieden snel en overzichtelijk te melden. Ze bieden ook een systematische aanpak om gegevens van incidenten vast te leggen, wat helpt bij de analyse en bijsturing van het beleid.
- DIM IC: Dit is een bezoekersbeheer-tool waarmee bezoekersstromen in kaart worden gebracht en gereguleerd. Het helpt bij het voorkomen van overvolle recreatiedomeinen en zorgt ervoor dat het overzicht behouden blijft, wat vooral in drukke perioden cruciaal is om escalaties te voorkomen.

⁸ Committee on the Rights of the Child, General comment No. 24 (2019) on children's rights in the child justice system.
<https://www.ohchr.org/en/documents/general-comments-and-recommendations/general-comment-no-24-2019-childrens-rights-child>

⁹ Schriftelijke vraag nr. 1318 van Franky Demon van 2 juni 2022 aan de Minister van Binnenlandse Zaken, QRA 55 080, p. 319-320.

¹⁰ https://www.besafe.be/sites/default/files/2023-04/HRES_IBZ_Magazine_BeSafe_E60_NL_singlepages_DEF_0.pdf;
<https://www.gouverneuroost-vlaanderen.be/files/files/2022-overlastrecreatiedomeinen-gouvovl-algemeenwerkingskader-interface.pdf>;
[2022-overlastrecreatiedomeinen-gouvovl-algemeenwerkingskader-interface.pdf](https://www.gouverneuroost-vlaanderen.be/files/files/2022-overlastrecreatiedomeinen-gouvovl-algemeenwerkingskader-interface.pdf); [Overlast recreatiedomeinen - Carina Van Cauter](#)

- Swotofem: Een instrument voor SWOT-analyses (Sterkte, Zwakte, Kansen, Bedreigingen) specifiek gericht op recreatiedomeinen. Hiermee kunnen lokale beheerders en veiligheidsdiensten een grondige evaluatie van de situatie maken en gerichte aanpassingen implementeren.
- EHBOverlast: Dit is een hulpmiddel voor het optimaliseren van maatregelen tegen overlast. Het biedt richtlijnen voor snelle interventies en langdurige oplossingen, en helpt beheerders en politie bij het effectief reageren op uiteenlopende vormen van overlast.
- SODA-draaiboek: Een formatdraaiboek voor incidenten en oefeningen, waarin alle belangrijke aspecten van incidentbeheer en respons in recreatiedomeinen zijn opgenomen. Dit draaiboek helpt actoren om voorbereid te zijn en gestructureerd te reageren tijdens incidenten, zodat de veiligheid en rust in de domeinen snel hersteld kan worden.

Met deze tools wordt de samenwerking tussen verschillende actoren versterkt, en ontstaat een systematische aanpak die in de zomerperiode – als recreatiedomeinen vaak druk bezocht worden – bijzonder effectief blijkt in het reduceren van overlast.

Het lijkt het Kinderrechtencommissariaat logisch dat wat werkt verder wordt uitgewerkt en uitgediept, waarbij ook specifiek wordt rekening gehouden met minderjarigen en hun ontwikkelingsproces.

3. Het wetsvoorstel doorstaat de Kinderrechtentoets niet

3.1. Artikel 13 in het wetsvoorstel druist in tegen artikel 40 Kinderrechtenverdrag

Het Kinderrechtencommissariaat stelt vast dat het wetsvoorstel de Kinderrechtentoets niet doorstaat.

Een domeinverbod opgelegd aan een jongere, dat **nationale uitwerking heeft**, en dit tot 5 jaar is niet wenselijk en ook niet nodig.

Zeker nu blijkt dat preventie en interventie, met een zeer gelimiteerd toegangsverbod bij overtreding van de parkregels en een doorgedreven samenwerking tussen lokale besturen, politie en parket wel werkt.

De rechtswaarborgen van minderjarigen worden bovendien niet gerespecteerd.

- Een administratief domeinverbod van 3 maanden tot 5 jaar voor minderjarigen boven de 14 is niet proportioneel.
- Artikel 31 dat voorziet in het feit dat een politieambtenaar dadelijk en zonder enige vorm van tegenspraak een nationaal domeinverbod kan opleggen voor een periode van 3 maanden is niet proportioneel en is een vorm van dadelijke bestraffing dat in strijd is met de grondrechten.
- De sanctie wordt niet opgelegd door een onafhankelijke, rechterlijke autoriteit maar door een door de Koning aangestelde ambtenaar die behoort tot de uitvoerende macht.

- De maatregel is niet minderjarig specifiek. De wetgever pleit in de toelichting van artikel 13 dat het belangrijk is **deze plus-veertienjarigen op éénzelfde manier te straffen als meerderjarigen om geen gevoel** van straffeloosheid te creëren:

Het doel van dit artikel bestaat er dus in de wet toe te passen op minderjarigen vanaf de leeftijd van 14 jaar, vanaf dewelke men er mag van uitgaan dat zij voldoende verantwoordelijkheidszin en voldoende onderscheidingsvermogen bezitten om de gevolgen op zich te nemen van hun handelingen op het recreatiedomein. Het domeinverbod vormt het ideale instrument om minderjarigen te straffen en kan als enige sanctie worden opgelegd.

3.2. De voorziene sanctie is niet proportioneel, zware overlast veroorzaakt door minderjarigen kan nu al gevat worden

Het wetsvoorstel, dat een plaatsverbod van 5 jaar voorstelt, druist niet alleen in tegen de principes van proportionaliteit, het opent dus ook de deur om aan minderjarigen een plaatsverbod op te leggen, **zonder dat een delict heeft plaatsgevonden**.

In de Memorie van toelichting wordt geschreven:

“In het systeem zoals ingevoerd in de wet, behouden de magistraten van het jeugdparket het recht, deze feiten naar zich toe te trekken, bijvoorbeeld wanneer het gaat om feiten die als misdrijven omschreven zijn. Het is pas wanneer het parket geen gevolg geeft aan het proces-verbaal dat hen werd overgemaakt, zij het om redenen van opportuniteit of omdat de feiten niet onder hun bevoegdheid vallen, dat de administratieve procedure kan beginnen tegen de minderjarigen binnen het verstrijken van de termijn bedoeld in artikel 30. De toepassing van de wet op de minderjarigen doet dus op zich geen afbreuk aan de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming, maar vormt wel een aanvullend instrument, wezenlijk subsidiair, bestemd om in de plaats te treden, wanneer de toepassing van het beschermingsluik niet gerechtvaardigd is.”

In het wetsvoorstel heeft een speciaal opgeleide jeugdmagistraat altijd eerst de mogelijkheid om te oordelen of een maatregel, zoals bijvoorbeeld een plaatsverbod, noodzakelijk is als reactie op het gedrag van de minderjarige. Een jeugdrechter kan een plaatsverbod van maximum 1 jaar opleggen, wanneer er sprake is van een delict. Het loutere “handhaven van de openbare orde” is niet genoeg. Vindt de magistraat het niet noodzakelijk (lees: er is geen delict), dan kan de **minderjarige toch nog worden gesanctioneerd** door de door de Koning aangestelde ambtenaar, die bovendien een plaatsverbod tot 5 jaar kan opleggen, wat een veel zwaardere sanctie is dan als hij een delict zou hebben gepleegd.

Dit is een omgekeerde volgorde, waarbij de sanctie helemaal niet in verhouding is tot het feit van overlast.

Uiteraard moet de jongere kunnen worden berispt en bestraft voor het ongeoorloofd gedrag dat hij stelt. Maar dit moet te allen tijde proportioneel blijven.

De voorgestelde sanctie in het wetsvoorstel, met name tot 5 jaar een nationaal domeinverbod, is niet in verhouding met het feit van overlast, en is niet nodig om minderjarigen te remediëren die overlast in recreatiedomeinen veroorzaken.

We hebben immers al heel wat regelgeving, wel specifiek voor minderjarigen, die erop gericht is om delinquent gedrag van jongeren aan te pakken.

Want de ernstige feiten van overlast die in het wetsvoorstel worden benoemd, met name

- aanzetten tot slagen en verwondingen, haat of woede
- voorwerpen gooien of schieten naar één of meerdere personen

kunnen wel degelijk worden gekwalificeerd als jeugddelict, waarvoor specifieke sancties mogelijk zijn.

- Zo kan de burgemeester op basis van de nieuwe gemeentewet¹¹ een plaatsverbod opleggen van een maand, tot tweemaal hernieuwbaar.
- Op basis van het Vlaamse Jeugddelinquentiedecreet kan er zowel door een parketmagistraat, als door een jeugdrechter in de voorlopige fase én de fase ten gronde, een plaatsverbod aan de minderjarige worden opgelegd.¹²

3.3. Jongeren hebben recht op constructieve sancties

Een domeinverbod als administratieve sanctie zonder enige vorm van begeleiding heeft voor de jongere geen enkel leereffect. Het zal dus nooit doelmatig zijn.

Alternatieve sancties, zoals een gemeenschapsdienst of leerproject, wel voorzien in het jeugddelinquentiedecreet, zijn veel effectiever om gedragsveranderingen van jongeren te bekomen en herhaling te voorkomen.

Een evenwichtige aanpak die de sanctie koppelt aan positieve gedragsinterventies kan bijdragen aan een veiligere omgeving zonder jongeren erg lang te straffen. Want 5 jaar is voor een minderjarige nog altijd heel erg lang, en werkt contra productief.

3.3.1. Zet in op een herstelgericht veiligheidsbeleid

Het is belangrijk om een gezond evenwicht tussen veiligheid in recreatiedomeinen en kinderrechten te blijven nastreven. Er moet worden opgetreden tegen fout gedrag veroorzaakt door minderjarigen maar het veiligheidsgebeuren in en rond het domein moet vanuit een herstelgerichte benadering van overlast vertrekken. Zet in op een veiligheidsbeleid en bijbehorende vorming voor diegene die de veiligheid handhaven dat beantwoordt aan de bovenstaande aanpak.

Bovendien is de nationale uitwerking van een domeinverbod voor jongeren bijzonder problematisch. Dit zou immers betekenen dat de jongere niet met zijn ouders en andere gezinsleden een ander recreatiedomein kan bezoeken. Voor veel jongeren betekenen deze recreatiedomeinen hun enige vorm van vakantie en ontspanning.

¹¹ Art. 134sexies. § 1 nieuwe gemeentewet

¹² Parketniveau art. 11 Decreet jeugddelinquentierecht: art 11 § 1. De procureur des Konings kan voorwaarden verbinden aan de seponering als de minderjarige verdachte het plegen van het jeugddelict niet ontkent. Deze wijze van afhandeling bestaat uit de verplichting bijzondere voorwaarden na te leven gedurende een bepaalde termijn.

De procureur des Konings roept de minderjarige en zijn ouders of zijn opvoedingsverantwoordelijken op om voor hem te verschijnen. De volgende voorwaarden kunnen worden vastgelegd door de procureur des Konings:

1° het verbod om op bepaalde plaatsen te verblijven;

Art. 25 Decreet jeugddelinquentierecht: § 1. De jeugdrechter kan een minderjarige verdachte voorwaarden opleggen als vermeld in artikel 20, § 2, eerste lid, 3°.

In die zin is het opleggen van een dadelijk nationaal domeinverbod voor een jongere zo mogelijk nog meer problematisch.

3.3.2. Heb aandacht voor het ontwikkelingsproces van minderjarigen

Jeugdorganisaties ervaren dat grenzen aftasten - en soms overschrijden - deel uit maakt van het ontwikkelingsproces van jongeren. Ze stellen dat de mate waarin en het soort gedrag sterk verschilt tussen individuen. In de criminologie spreekt men van leeftijdsgebonden delinquentie, om te benadrukken dat het van voorbijgaande aard is. Het maakt deel uit van experimenteren, ontdekken en grenzen aftasten. Het wordt beïnvloed door groepsdynamieken¹³.

Als de veiligheidsplannen te weinig vertrouwd zijn met de leefwereld van jongeren en te weinig kennis hebben over het ontwikkelingsproces, riskeert het veiligheidsbeleid van een recreatiedomein teveel op volwassenen te zijn afgestemd.

In het wetsontwerp is er geen sprake meer van veiligheidsplannen, enkel van straffen die dezelfde zijn als deze die voor volwassenen gelden.

Neuropsychologisch onderzoek leert dat jongeren hun volle zelfcontrolecapaciteit nog niet bereikt hebben. Dat geldt des te meer voor jonge adolescenten. Hun impulscontrole is kleiner, en het is voor hen moeilijker dan voor volwassenen om de langetermijnevolgen van hun acties in overweging te nemen. Het deel van de hersenen dat instaat voor die twee aspecten is bij adolescenten nog niet volgroeid.¹⁴

Evident moet ook daar rekening mee gehouden worden, dat is geen bewering maar bewezen wetenschap.

3.3.3. Respecteer de eigenwaarde van de minderjarige

De aanpak van overlast veroorzaakt door minderjarigen moet de eigenwaarde van de minderjarige en zijn rechten respecteren. Onderzoek toont aan dat zo'n aanpak fout gedrag doet dalen, stelt het VN-Kinderrechtencomité.

As the Convention clearly states in article 40, every child alleged as, accused of or recognized as having infringed criminal law should always be treated in a manner consistent with the promotion of the child's sense of dignity and worth. Evidence shows that the prevalence of crime committed by children tends to decrease after the adoption of systems in line with these principles.¹⁵

Of anders gesteld, als de minderjarige op een constructieve wijze wordt aangesproken over zijn gedrag, hem duidelijk gemaakt wordt wat wel en niet toelaatbaar is, hij de kans krijgt om zijn gedrag te duiden, zijn rechten gerespecteerd worden en er appel wordt gedaan op zijn verantwoordelijkheidsgevoel en respect voor de rechten van anderen, dan maakt zware overlast veroorzaakt door minderjarigen minder kans.

¹³ Bataljong. Jonge inwoners in/en de publieke ruimte. 2023. <https://bataljong.be/rondhangen>

¹⁴ Ena Coenen, 'Een neuropsychologische reflectie op zelfcontrole tijdens de adolescentie en verantwoordelijkheid in het decreet jeugddelinquentierecht', TJK 2020/4, 217 -229

¹⁵ Committee on the Rights of the Child, General comment No. 24 (2019) on children's rights in the child justice system. <https://www.ohchr.org/en/documents/general-comments-and-recommendations/general-comment-no-24-2019-childrens-rights-child>